

Συλλογές κρητικών χειρογράφων – Η βιβλιοθήκη του Αντωνίου Καλλέργη

Εργαστήριο Παλαιογραφίας

Σύντομη Περιγραφή

Η Κρήτη, κατά τη διάρκεια της Ύστερης Βυζαντινής και Μετα-βυζαντινής εποχής απετέλεσε κέντρο βιβλιακής παραγωγής και διακίνησης. Γνωρίζουμε σήμερα πλειάδα κρητών κωδικογράφων με δραστηριότητα σε αντιγραφικά κέντρα (scriptoria) της Κρήτης και συνολικά της βυζαντινής επικράτειας, αλλά και σε μοναστήρια και αυλές μοναρχών της Δύσης. Η προσφορά αυτή της Κρήτης στα γράμματα και στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό δεν έχει αρκούντως προβληθεί στο ευρύτερο κοινό, αλλά παραμένει εντός των ορίων της επιστημονικής κοινότητας. Το υποβαλλόμενο ερευνητικό πρόγραμμα έχει ως πρώτο στόχο για το μεγάλο αυτό θέμα την ανασύσταση της συλλογής χειρογράφων, έντυπων βιβλίων και του οικογενειακού Αρχείου του Αντωνίου Καλλέργη (μέσα 16ου αιώνα).

Ο Αντώνιος και ο Ματθαίος Καλλέργης, απευθείας απόγονοι του Αλεξίου Καλλέργη (1300) υπήρξαν πρωταγωνιστές της ιστορίας της Μεγαλονήσου τον 16ο αιώνα. Απώθησαν τους Οθωμανούς Τούρκους το 1538 και το 1571 από το Ρέθυμνο, και υποστήριξαν τις προτεραιότητες της Βενετίας στην Κρήτη. Συνάμα, υπήρξαν πρωταγωνιστές στην πνευματική ζωή του νησιού. Η Βιβλιοθήκη των αδελφών Καλλέργη αποτελεί ένα έξοχο τεκμήριο για την παιδεία και τον πολιτισμό στην Κρήτη και γενικότερα για το βενετοκρατούμενο ελληνισμό του 16ου αιώνα. Πρόκειται για την πλουσιότερη και τη σημαντικότερη ιδιωτική βιβλιοθήκη χειρογράφων και έντυπων που συστάθηκε στη βενετική Ανατολή, με βιβλιακό υλικό, συχνά εξαιρετικά σπάνιο. Το περιεχόμενο της συλλογής μάς είναι γνωστό από ανέκδοτο χειρόγραφο κατάλογο (Βενετία) και η επακρίβωσή του προκύπτει από τις ταυτίσεις στις οποίες έχει καταλήξει η επιστημονική έρευνα. Συνολικά αριθμεί 820 τίτλους βιβλίων -160 σε χειρόγραφο μορφή- στα ελληνικά, ιταλικά, λατινικά, με κλασικούς και μετακλασικούς και σύγχρονους του Αντωνίου Καλλέργη συγγραφείς. Η ψηφιακή ανασύσταση της βιβλιοθήκης των Καλλεργών αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη χαρτογράφηση των πνευματικών-μορφωτικών, αισθητικών-καλλιτεχνικών και επιστημονικών δυνατοτήτων του νησιού στις πρώτες δεκαετίες της Κρητικής Αναγέννησης.

Φορέας Χρηματοδότησης: Περιφέρεια Κρήτης

Διάρκεια: 2016-2018

Υπεύθυνος ΠΚ: Μαρίνα Δετοράκη

Ερευνητική Ομάδα: [Μαρίνα Δετοράκη](#) (Αναπλ. Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας), [Στέφανος Κακλαμάνης](#) (Καθηγητής Νέας Ελληνικής Φιλολογίας), Nikolaos Kälviäinen (Υποψήφ. Διδάκτωρ Βυζαντινής Φιλολογίας), Ειρήνη Γεργατσούλη (Υποψήφ. Διδάκτωρ Νέας Ελληνικής Φιλολογίας).